

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Хольченкова Миколи Олександровича

«Формування та реалізація політики регіонального розвитку в умовах децентралізації влади»

яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи

Здобувач Хольченков Микола Олександрович виконав у повному обсязі індивідуальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня програма в обсязі 60 кредитів ECTS виконав у повному об'ємі. Здобувач успішно склав іспити з наступних дисциплін: Концептуальні засади розвитку публічного управління та адміністрування, Публічна політика, Управління суспільним розвитком, Концептуальні засади сучасного наукового пізнання, Етика та світоглядні засади наукової діяльності, Методологічне забезпечення досліджень публічного управління та адміністрування, Методологічне забезпечення освітньої діяльності, Управління проектами, Комунікативні аспекти діяльності дослідника, Основи наукового мовлення, Інформаційні технології у науковій діяльності, Іноземна мова в професійній діяльності дослідника публічного управління та адміністрування, Інформаційно-аналітична складова публічного управління, Глобальне врядування і між рівневі відносини у публічному управлінні, Демократія участі та комунікації в публічному управлінні та пройшов педагогічну практику.

У процесі навчання здобувач набув усіх компетентностей, теоретичних знань, вмінь і навичок, визначених Тимчасовим стандартом вищої освіти третього науково-освітнього рівня за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувач плідно співпрацював з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження

Сучасний етап розвитку публічного управління в Україні характеризується глибинними трансформаційними процесами, спрямованими на формування ефективної системи багаторівневого врядування, яка

відповідає європейським стандартам та враховує національну специфіку. Ключовим елементом цих перетворень є децентралізація влади, яка передбачає передачу значного обсягу повноважень, ресурсів та відповідальності від центральних органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування.

Актуальність дослідження проблематики формування та реалізації політики регіонального розвитку в умовах децентралізації влади обумовлена декількома ключовими факторами. По-перше, в умовах глобалізації та загострення міжнародної конкуренції саме регіони стають основними суб'єктами економічного змагання, а їх конкурентоспроможність визначається не лише наявністю природних ресурсів, але й здатністю до інновацій, якістю людського капіталу, ефективністю інституцій та спроможністю до формування мереж співпраці. По-друге, європейська інтеграція України вимагає імплементації принципів та підходів регіональної політики ЄС, які базуються на партнерстві, субсидіарності та багаторівневому управлінні.

Особливої гостроти проблеми регіонального розвитку набувають в контексті російського військового вторгнення, яке завдало значної шкоди економіці багатьох регіонів України, зруйнувало інфраструктуру, порушило виробничі зв'язки, спричинило масштабні міграційні процеси. В таких умовах особливо важливим стає пошук нових підходів до відновлення та розбудови регіональних економік на інноваційних засадах, забезпечення їх стійкості та безпеки, створення ефективних механізмів координації процесів відбудови на різних рівнях управління.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Тема дисертаційної роботи пов'язана з науково-дослідною роботою «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, у межах якої автором розроблено концептуальні засади комплексного механізму реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади.

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці науково-практичних рекомендацій щодо формування та реалізації політики регіонального розвитку в умовах децентралізації влади в Україні.

Новизна наукових результатів конкретизується в таких положеннях:

у перше:

- обґрунтовано комплексний механізм реалізації регіональної

політики в умовах децентралізації влади, який, на відміну від існуючих, що зосереджуються переважно на інституційних та фінансових аспектах, інтегрує чотири взаємопов'язані блоки: інституційно-правовий (трансформація системи органів регіонального управління, розвиток агенцій регіонального розвитку, впровадження механізмів міжрегіональної співпраці); фінансово-економічний (модернізація системи міжбюджетних відносин, розширення фінансової автономії регіонів, диверсифікація інструментів стимулювання інвестицій); стратегічно-планувальний (розвиток системи стратегічного планування на засадах смарт-спеціалізації, моніторингу та оцінки); просторово-диференційований (впровадження специфічних інструментів підтримки різних типів територій); це дозволяє забезпечити синергетичний ефект у досягненні цілей збалансованого регіонального розвитку;

удосконалено:

- методіку оцінювання результативності політики регіонального розвитку в умовах децентралізації, що, на відміну від існуючих, враховує не лише динаміку ключових соціально-економічних показників, але й статистичні взаємозв'язки між параметрами децентралізації (фіскальної, адміністративної, політичної) та індикаторами регіонального розвитку, що дозволяє емпірично верифікувати вплив реформи на згладжування чи поглиблення територіальних диспропорцій та обґрунтувати напрями вдосконалення механізмів регіональної політики;

- методологічні засади стратегічного планування регіонального розвитку, які, на відміну від існуючих, базуються на принципах смарт-спеціалізації (виявлення та розвиток унікальних конкурентних переваг регіону), інклюзивності (залучення різних стейкхолдерів до формування та реалізації стратегій), вимірюваності (наявність чітких індикаторів результативності) та адаптивності (здатність коригувати стратегії відповідно до зміни умов та результатів моніторингу), що дозволяє підвищити ефективність та результативність регіональних стратегій розвитку;

дістали подальшого розвитку:

- концептуалізація принципів децентралізованого управління регіональним розвитком, що, доповнюючи традиційне розуміння субсидіарності та фінансової автономії, обґрунтовує визначальну роль інституційної спроможності територіальних громад, партнерства між суб'єктами різних рівнів, стратегічної орієнтації на сталий розвиток, інклюзивності процесів вироблення політики, інноваційної спрямованості управлінських рішень, відкритості та підзвітності органів публічної влади в формуванні ефективної системи багаторівневого врядування;

- типологізація концепцій регіональної політики в умовах

децентралізації, що ґрунтується на комплексному застосуванні критеріїв типу інтервенцій (ліберальна та дирижистська моделі), цільових орієнтирів (політика вирівнювання та політика зростання), суб'єктності (централізовані та децентралізовані моделі) та фокусу впливу (галузева та територіальна моделі), що дозволяє системно відобразити еволюцію теоретичних підходів до регіонального розвитку в контексті трансформації територіальної організації влади;

- компаративний підхід до аналізу зарубіжних моделей регіональної політики, який передбачає систематизацію моделей за інституційними критеріями (рівень централізації, механізми координації, фінансова автономія, інструменти вирівнювання) з виявленням специфічних рис європейської, північноамериканської та азійської моделей, що дозволяє більш обґрунтовано визначити потенціал адаптації їхніх елементів в український контекст з урахуванням інституційних обмежень та можливостей.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на теоретико-методологічних засадах науки публічного управління, узагальненні поглядів та ідей провідних вітчизняних і зарубіжних учених, використанні системи загальнонаукових і спеціальних методів. У роботі здійснено аналіз значного обсягу нормативно-правових актів, наведено дані про апробацію результатів на науково-практичних конференціях та впровадження розробок автора у практичній діяльності органів публічної влади. У цілому наукові результати, отримані в дисертації, є достовірними, науково обґрунтованими та доказовими.

6. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів визначається їх спрямованістю на вдосконалення процесів формування та реалізації політики регіонального розвитку в умовах децентралізації влади в Україні. Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути використані: органами державної влади – при формуванні та реалізації державної регіональної політики, розробці законодавчих та нормативно-правових актів у сфері регіонального розвитку та децентралізації, вдосконаленні механізмів координації дій органів влади різних рівнів, розробці державних цільових програм регіонального розвитку; органами місцевого самоврядування – при розробці стратегій та програм регіонального та місцевого розвитку, формуванні системи моніторингу та оцінки результативності регіональної політики, налагодженні міжрегіональної та міжмуніципальної співпраці, впровадженні інноваційних інструментів

стимулювання економічного розвитку територій; агенціями регіонального розвитку, асоціаціями органів місцевого самоврядування, громадськими організаціями – при розробці проектів регіонального розвитку, налагодженні державно-приватного партнерства, формуванні регіональних інноваційних систем та кластерів; науковими установами та закладами вищої освіти – при проведенні наукових досліджень проблем регіонального розвитку та децентралізації, підготовці навчальних посібників та методичних матеріалів з питань регіонального управління, місцевого самоврядування, територіального розвитку. Практичну цінність мають розроблені методичні підходи до формування комплексного механізму реалізації регіональної політики в умовах децентралізації, вдосконалення інституційного та фінансового забезпечення регіонального розвитку, розвитку системи стратегічного планування та моніторингу регіонального розвитку.

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором

Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 5 публікаціях, з них 3 – у наукових фахових виданнях.

Статті у фахових наукових виданнях:

Хольченков М. Теоретичні засади політики регіонального розвитку. *Державне управління*

Хольченков М. Аналіз зарубіжних моделей реалізації політики регіонального розвитку. *Регіональний розвиток*

Хольченков М. Удосконалення інституційного забезпечення регіонального розвитку. *Регіональний розвиток*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Хольченков М. О. Основні напрями реалізації антикризових заходів в Україні в умовах пандемії. *Публічне управління XXI століття: портал можливостей : зб. тез XX Міжнар. наук. конгресу*. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». 2020. С. 366 - 368.

5. Хольченков М. О. Особливості бюджетної політики в умовах пандемії. *Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє : зб. тез XXI Міжнар. наук. конгресу*. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». 2021. С. 375 - 378.

8. Апробація матеріалів дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри публічної політики, на міжнародних і національних науково-практичних конференціях і конгресах, зокрема: XX Міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: портал можливостей» (м. Харків, 2020 р.), XXI Міжнародному науковому конгресу «Публічне управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021 р.).

управління XXI століття: погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021 р.) та ін.

9. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Хольченкова М.О. «Формування та реалізація політики регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» повністю відповідає галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» та відповідає паспорту спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування». Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

11. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту

Здобувач представив основні результати своєї дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна щодо попередньої експертизи дисертації (витяг з протоколу № 12 розширеного засідання кафедри публічної політики від 15.04.2025 року) у формі презентації та наукової дискусії після її завершення. У рамках цього розширеного засідання було ухвалено одноголосно рекомендувати роботу здобувача Хольченкова М.О. «Формування та реалізація політики регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» до захисту на здобуття наукового ступеня

доктора філософії з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Головуючий на розширеному засіданні
кафедри публічної політики,
доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічної політики
ІНІ «Інститут державного управління»
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Олена КРУТІЙ